

ה'א (א) ת"כ צו פ"ט ה'א, **ה'א** (ב) [ספחחח:מ] [ת"ק] ת"כ שם פ"ה ה"י, ררשי' ספחח: פ"ה ה'א, א) ע' שקלים פ"ו מ"ד, (ד) שקלים שם (תמורה נג: ע"ג] כע"ז יבמות צד. כתובות מט., (ה) שקלים פ"ד מ"ד, כ"ב קנא. תמורה כ: לא; (ו) ת"כ צו פ"ט ה'א, (ז) [וב"ק] פת. ד"ה פ"ה מילו דאזון אמרן.

שנויי נוסחאות

[א] ג"ל שזבה לאיש (ג"ליו, והוא מדברי... ועי' בתל"ש שזה לפני הגרסא שעלתה לאישים. ופי' דלשם איש מלגון אשה רח נמות, ועי' דהרמב"ם מפשט כן גם לגבי' שלגו: ב] בבבב' כו' בערוך (בתהיי' ופסחי'); [ג] המזבח מוכיח (ש"ס); [ד] ל"ל ולא (ש"ס); [ה] הפסד מדאורייתא (ד"ו רפיס וש"ס); [ו] ככתיב' שאין הכהנים דוכין (דק"ס, וכוה' בריש'); [ז] ל"ל דתמן (ג"ליו); [ח] ככתיב' משום הטא ומשום אשמה (דק"ס); וכוה' בפסחיוט; [ט] בהן עולות כו' והערות לכהנים ל"ל (ש"ס); [י] רש"י ז"ל ל"ג מינת גרים, וכן מתקב' ש"מ, ומדכי' המכניס' נ"י נדגס' גרים (כ"ב ה"ב); ועי' כ"ז' ול"ק ושאל' מפרשים שהאירו כוה, ועי' לליקוטיו; [יא] גירי ה"איק' נמצט: [יב] ג"ל שעת המורש (כ"י); [יג] מקרא (כ"י); [יד] ל"ל דמי דמות (ש"ס), ול"ק גרים דאף אשמות. ע"כ; [טו] ג"ל ושתתפבר (כ"י), וז"ה כספחיוט עב' ג"ל ושתעוטה יב ע"א, וכן כרש"י לעיל ה' ע"ב ועד. אטנט נמשטה תמורה כ' ע"ב ה"ו ושפיר. וז"ה כמכניס' [טז] ל"ל דקיי"ל בבבב' ריעו (ש"ס); [יז] ג"י ח"ל ואני עובדה. ועי' נמשטה דתמורה שם: [יח] א"ל אלעזר (ש"ס), ול"ק (ג"ליו); [יט] ג"י ח"ל ועבדה: [כ] דעורה (ש"ס); [כא] ל"ל דבמאן (ש"ס); [כב] ג"ל ע"ב דבר שאינו שולש ל"ל (ג"ליו בשם ש"ס); [כג] כ"ל' אלעזר וביש' נוסף מספר י"ן פי' אלא חורין ומכיון העור ולוקחין בדמיו בהמה לעולה לקיץ המזבח דברו רבי יהודה. ע"כ; [כד] א"ל לומר אשם ל"ל (ש"ס); [כה] ככתיב' העולה: [כו] עליה (ש"ס); [כז] ל"ל דאקדיש (ש"ס); [כח] ג"ל ל"ל שלמים אלא ימכרו ויביא בהן עולות דכיון דאקדיש סתמא [כט] ל"ל של זכרים (ש"ס); [לא] כתיב' נוסף כשהביאה לנורה מת:

ליקוטים

עולת גרים ועבדים מגין. רבינו שלמה לא גרים עולה גרים, ונראה דמשום קושיא דלעיל דפרין אטו גר לא ארס הוא. ובספרי ישן קדשים שנתק מספר של רבינו שלמה כתוב בו עולת גרים אלא שנחלק בשני נקודים. מיהו אין צריך למהות דכמה דברים נסיב תורת כהנים אבכ מפני דהו גר, ועבדים דשפיר אקדיש אטו מחר קא"ר, וכן משמע בכל מקום דרין אחר להם. (רי"ם משאנן ת"כ ז' פ"ד פ"ט)

מתני' כל שלא זכה המזבח צנצרה.

כגון שאירע זה פסול קודם זריקה ללא היתה לה שעת [א] היתר למזבח: עורה **לכהנים**.
מקראי [ב] איתרבאי צברייתא בגמרא: **ואחד עולם האשה**.

דאיתרבאי נמי מקרא: **עורו קדשי קדשים**. מטאות ואשמות לכהנים כדמפרש טעמא ואזיל: **אין המזבח מוכיח**. כלומר ואין לך לומר מזבח יוכיח שזכה בצשר העולה ולא זכה בעורה ואף אתה אל תתמה בקדשי קדשים שאע"פ שזכו כהנים צנצרן לא יזכו בעורן אין זו הוכחה שאין למזבח עור בכל מקום אבל לכהנים מלינו שזכו בעור העולה וקל וחומר שיזכו בעורות קדשי קדשים: **גמ'** **פרט לעולם הקדש**. לקמיה מפרש לה: **פרט לעולם גרים**. לקמיה פריך אטו גר לאו איש הוא: **מן המוסרו**. דכל [ד] אשמות של רשייה כגון תמורת אשם ולאשם שמתו צעליו ושכיפרו [ט] צעליו צאחר דקיימא לן [יז] ריעו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה והוא עולת קיץ המזבח ללא עולת איש הוא אלא נדבת צבור היא ונסקיה משל צבור ואין צעליו סומך עליה ואינו [יח] שוחטה כדמתן בתמורה (דף כ:): **הניאש כו'**. פלוגתא דרבי אליעזר [יח] ורבנן היא בתמורה (שם): **לנדבה צבור**. לקיץ המזבח: **לנדבה יחיד**. צעליו של אשם שניתותר הוא עלמנו מציא עולה דמניו והוא סומך עליה ושוחטה [יא] ונסקיה קריבין משלו: **כדאמר רבא**. (וימא דף לג.) גזי וערך עליה העולה דילפינן מינה מגין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה וגו' ואמרינן מאי תלמודא ואמר רבא העולה משמע העולה ראשונה האמורה כסדר קרבנות היוס הכל נמי עור העולה כתיב העולה ראשונה שהפרשה מתחילה לשם עולה ולא הבאה ממותר אשם וממותר מטאת ולקמיה פריך והא קי"ל עורה [ב] לכהנים ממדרש יהודע הכהן: **פרט למתפוס עולמו לנדק הבית**. שאין עורה לכהנים: **ולא מיבעיא וכו'**.

צפ' צתרא דתמורה (דף נב:): דקאמר עולא המתפוס עולה לנדק הבית אין זה אלא עיכוב גיזברים צלצד ומותבינן לעולא המתפוס עולה לנדק הבית אסור לשוחטה עד שתפדה ומשני עולא הא דמלרין ליה פדיה מדרבנן מכלל מאן [א] דמותיב צעי למימר דאורייתא ולענין עורה לא מיבעיא לנ"ד מדאורייתא תפסה זה קדושת צדק הבית דאין עורה לכהנים אם שחטה זה עורה לכהנים אם שחטה לא: צצר. דשל מזבח הוא ואין קדושה חלה עליו [ב] שאינו שלו על פיו אבל עור דלאו ממון מזבח הוא וכהנים אכתי לא זכו ביה תפיס: **דמאן רצבי יהודה**. לקמן מיימי לה דאמר אין עורה לכהנים: **הא דדר ציה**. דקאמרי ליה אם כן בטלת מדרשו של יהודע הכהן ולא אהדר להו מילי: **ששה לנדבה**. צי"ג שפורות שהיו צמקדש קמיירי דכתוב עליהן תקלין דתתין [ותקלין עמיקין] קינין וגזולי עולה עלים ולבונה והצד לכפרת וששה לנדבה [שקלים פ"ו ה"ד] ומפרש מאי ניהו ששה לנדבה: **ה"ג ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שאין כהנים זוכין בעורה** [א] אשם לה'. אי אפשר [ב] אשם לה' שכבר נאמר אשם לכהן כחטאת כאשם תורה אחת להם וגו' [ויקרא ז] הא כיצד כל דבר הבא ממותר חטאת כגון מפרש מעות לחטאתו וניתותר מהן וממותר אשמות כגון הנך דאזלי לרשייה דקיימא לן (תמורה דף יט.) כל שצחטאת מתה צאשם רועה: **ילקח צהן כו'**. נמלאו שני כתובים מקוימין אשם לה' צשר לעולה [ב] ואשם לכהן העור והיינו דכתיב [מלכים ז יג] כסף אשם וכסף חטאות לא יוצא וגו': **אלא מר צמאי מוקי לה**. לזה דמני לעיל פרט לעולת הקדש: **וכרבי יהושע**. דאמר זכרים עלמין יקרבו עולות והך עולת הקדש היא וכדמסיים ואזיל דכי א"ר יהושע דחייל שם מזבח עלייהו מעיקרא אמאי דמיו לקאמר אבל צעור מודה דחייל עלה [א] קדושת צדק הבית: **המקדיש נכסיו**. לנדק הבית: **הראויים למזבח**. תמימים: **זכרים ימכרו ולרבי עולוס כו'**. דקי"ל צתמורה (דף נג:). המתפוס תמימים לנדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו מדי מזבח לעולם: **זכרים עלמן יקרבו עולוס**. לשם אותו האיש דקסבר אדם חולק הקדישו ואע"ג דמקדיש [א] סתמא דעמיה הוה להקריב [ב] למזבח הראוי לו: **ונקטום ימכרו כו'**. אבל הן עלמין לא יקרבו שלמים [ג] עד שימכרו דכיון דמקדיש סתמא הכל הקדיש הראוי למזבח דומיא דצדק הבית שכולו קדוש הלכך לדמי עולה אקדשינהו. וצחק עולה דרבי יהושע זכרים [ד] הקריבים עולות קא"ר יהודה לעיל פרט לעולת הקדש: **ואפי' לרבי יהושע**. כלומר ואע"ג דאמר ר' יהושע אדם חולק הקדישו הראוי למזבח למזבח ושאינו ראוי למזבח יהא לנדק הבית לא שיהו כשאר קדשי מזבח שעורומיהן לכהנים דמודה הוא שהעור נחפס לנדק הבית כשאר נכסים שלו: ואין לו יורשין. דאין לה צעלים [א:]: **ה"ג עולם איש אין לי אלא עולם איש עולם נשים ועבדים מגין ח"ל כו'**: **העולה**. קרא יתירא הוא דלא אילטרין למכתב אלא העור לכהן אלא לרבות צא: **הואיל ולא עלסה לבעלים**. ואף על פי שהיא כשרה לא

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

הניחא למ"ד מותרות לנדבת ציבור אזלי. תימה לדידיה מ"ש דממעט מותרות טפי מעולת תמיד וי"ל דסברא הוא למעוטי טפי מותרות משום דהיו מעיקרא לאיש: **אלא** למ"ד לנדבת יחיד מאי איבא למימר. תימה מאי קשיא ליה הא רבי יהודה דממעט

הכל עולת הקדש הוא דקאמר צמאן לנדבת ציבור אזלי דקמיני ששה לנדבה ואי לנדבת יחיד לא היה משימה צשופר דקרצין יחיד צעי סמיכה וי"ל דלא שמיע ליה היא צרייתא מדע דאי שמיע ליה הא הדר ציה רבי יהודה ממדרשו של יהודע: **לא מיבעיא** למ"ד קדשי בדק הבית תפסי מדאורייתא. תימה לדידיה אמאי אילטרין קרא הכל דאם שחטו קודם פדייה אין עורה לכהנים פשיטא דקדשי צדק הבית היו בכלל העמדה והערכה: **אין** ל"י **אלא עולת איש גרים נשים ועבדים מגין**. משמע ממד קרא הוה ממעטינן נשים ועבדים ודין הוא דהא ילפינן מהדדי צג"ש דלה לה מאשה והקשה הר"ר חיים דצפרק החולב (צ"ק דף פח.) מלרין מרי קראי צבי עדות חד למעוטי נשים ומד למעוטי עבדים וי"ל דגזי מלות הוא דילפינן מהדדי צג"ש דלה לה אבל גזי עדות לא שיך למילף דאין מלוי צנאמנות שהרי משה ואהרן לא מעדין לא משום דלא מהימני הלכך היכא דגלי גלי [א]:

אבל עור תפוס וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה פרט לעולה הבאה מן המותרות א"ל רב המנונא לרב נחמן [א] כמאן כרבי יהודה הא הדר ביה דתניא ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שלא [א] יהו כהנים זכאין בעורה דרבי רבי יהודה אמר לו רבי נחמיה ואמרי לה ר"ש אם כן ביטלת מדרשו של יהודע הכהן דתניא [ב] זה מדרש דרשי יהודע הכהן [א] אשם הוא אשם אשם לה' **יבל שבא משום [ח] חטאת ומשום אשם ילקח בו [ט] עולות הבשר לשם [ה] עורה לכהנים א"ל אלא מר במאי מוקים לה א"ל מוקמינא ליה במקדיש נכסיו וכדרבי יהושע [ו] דתנן המקדיש נכסיו והיו בהן בהמות הראויות לגבי מזבח זכרים ונקבות ר"א אומר [ז] זכרים ימכרו לצורכי עולות נקבות ימכרו לצורכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לנדק הבית רבי יהושע אומר זכרים עצמם יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצורכי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לנדק הבית ואפי' לרבי יהושע דאמר אדם חולק הקדישו הני מילי בשר אבל עור תפוס רבי יוסי ברבי יהודה אומר פרט לעולת גרים אמר ליה רב סימאי בר חילקאי לרבינא אטו גר לאו איש הוא אמר ליה פרט לגר שמת ואין לו יורשים [ח] תנו רבנן [י] עולת איש אין לי אלא עולת איש עולת גרים [יא] נשים ועבדים מגין ת"ל עור העולה ריבה אם כן מה תלמוד לומר עולת איש עולה שעלתה לאיש פרט לשנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה שלא יהו הכהנים זכאין בעורה יכול שאני מרבה [א] שנשחטה שלא לשמה הואיל ולא עלתה לבעלים**

צדק הבית דאין עורה לכהנים אם שחטה עד שלא נפדית דלאו עולת איש הוא אלא עולת הקדש: **אלא אפי' למ"ד**. מדרבנן צעלמא אבל מדאורייתא לא: הני מילי. דמדאורייתא לא: צצר. דשל מזבח הוא ואין קדושה חלה עליו [ב] שאינו שלו על פיו אבל עור דלאו ממון מזבח הוא וכהנים אכתי לא זכו ביה תפיס: **דמאן רצבי יהודה**. לקמן מיימי לה דאמר אין עורה לכהנים: **הא דדר ציה**. דקאמרי ליה אם כן בטלת מדרשו של יהודע הכהן ולא אהדר להו מילי: **ששה לנדבה**. צי"ג שפורות שהיו צמקדש קמיירי דכתוב עליהן תקלין דתתין [ותקלין עמיקין] קינין וגזולי עולה עלים ולבונה והצד לכפרת וששה לנדבה [שקלים פ"ו ה"ד] ומפרש מאי ניהו ששה לנדבה: **ה"ג ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שאין כהנים זוכין בעורה** [א] אשם לה'. אי אפשר [ב] אשם לה' שכבר נאמר אשם לכהן כחטאת כאשם תורה אחת להם וגו' [ויקרא ז] הא כיצד כל דבר הבא ממותר חטאת כגון מפרש מעות לחטאתו וניתותר מהן וממותר אשמות כגון הנך דאזלי לרשייה דקיימא לן (תמורה דף יט.) כל שצחטאת מתה צאשם רועה: **ילקח צהן כו'**. נמלאו שני כתובים מקוימין אשם לה' צשר לעולה [ב] ואשם לכהן העור והיינו דכתיב [מלכים ז יג] כסף אשם וכסף חטאות לא יוצא וגו': **אלא מר צמאי מוקי לה**. לזה דמני לעיל פרט לעולת הקדש: **וכרבי יהושע**. דאמר זכרים עלמין יקרבו עולות והך עולת הקדש היא וכדמסיים ואזיל דכי א"ר יהושע דחייל שם מזבח עלייהו מעיקרא אמאי דמיו לקאמר אבל צעור מודה דחייל עלה [א] קדושת צדק הבית: **המקדיש נכסיו**. לנדק הבית: **הראויים למזבח**. תמימים: **זכרים ימכרו ולרבי עולוס כו'**. דקי"ל צתמורה (דף נג:). המתפוס תמימים לנדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו מדי מזבח לעולם: **זכרים עלמן יקרבו עולוס**. לשם אותו האיש דקסבר אדם חולק הקדישו ואע"ג דמקדיש [א] סתמא דעמיה הוה להקריב [ב] למזבח הראוי לו: **ונקטום ימכרו כו'**. אבל הן עלמין לא יקרבו שלמים [ג] עד שימכרו דכיון דמקדיש סתמא הכל הקדיש הראוי למזבח דומיא דצדק הבית שכולו קדוש הלכך לדמי עולה אקדשינהו. וצחק עולה דרבי יהושע זכרים [ד] הקריבים עולות קא"ר יהודה לעיל פרט לעולת הקדש: **ואפי' לרבי יהושע**. כלומר ואע"ג דאמר ר' יהושע אדם חולק הקדישו הראוי למזבח למזבח ושאינו ראוי למזבח יהא לנדק הבית לא שיהו כשאר קדשי מזבח שעורומיהן לכהנים דמודה הוא שהעור נחפס לנדק הבית כשאר נכסים שלו: ואין לו יורשין. דאין לה צעלים [א:]: **ה"ג עולם איש אין לי אלא עולם איש עולם נשים ועבדים מגין ח"ל כו'**: **העולה**. קרא יתירא הוא דלא אילטרין למכתב אלא העור לכהן אלא לרבות צא: **הואיל ולא עלסה לבעלים**. ואף על פי שהיא כשרה לא

לא

עין משפט ונר מצוה

לו א מיי פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כ:
לו ב מיי פ"ט מהל' פסחי"מ הלכה ט:
לח ג מיי פרק ה מהלכות מעה"ק הלכה כא:
לח ד מה מיי שם הלכה יט:
כז ו מיי שם הלכה כא:
כאז ז מיי פ"ה מהל' פסחי"מ הלכה ט ופ"ד מהל' שקלים הלכה ט:
כב ח מיי פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כא:
כג ט מיי פ"ה מהלכות מעה"ק הלכה ז:
כד י מיי פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כא:

תורה אור השלם

1. והכתוב המקריב את עלת איש עור העולה אשר הקריב לבתן לו יתקח: ויקרא ז, ה
2. והאש על המזבח תוקד בו לא תבהב ובער יקליה הבחן עצים בבקר בבקר וערך עליה העלה הקטיר עליה ולבי השלמים: ויקרא ז, ה
3. אָשֶׁם הוא אָשֶׁם אָשֶׁם ליהודה: ויקרא ה, יט

מוסף רש"י

כדאמר רבא העולה עולה ראשונה. מלאה כתיב וערך עליה עולה אלא העולה הכי קאמר וערך עליה מיד העולה האשונה האמורה חלה לכל העולות, והיינו עולת תמיד דשפסת קרבנות (צפ' פסח) דקרינן תמיד כתיב כרישא (פסחים נח. ובעי"ז כתובות קו.).
1: השולש משמע העולה תשא ראשונה לכל הקרבנות (מנחות מט:). דאי לאריזי צעלמא תשא שקטירו עליה עולה ושלמים, נכתוב וערך עליה (ויחא נבטו) ששה לנדבה. ששה שפורות היו לנדבת צבור הבאה מן המותרות מטאות ואשמות וכל הנך דאמרינן יפלו לנדבה, ובספרי תנא דמנחות (ק"ו) מפשט הני ששה כנגד מי (תמורה כג:): ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לנדק הבית. דסבר ר"א תפס הקדושת לנדק הבית ואפילו מדי דמיו למזבח אבל אינו זאל מדי מזבח לעולם, ור' יהושע סבר לא שכי' איש קדושת מזבח ומקדיש לנדק הבית מדי דמיו למזבח, הלכך מסתמא למזבח אקדשיהו והן עלמן יקרבו עולות (שם כ.) ובעי"ז שם א"א: ויביא בדמיהן עולות. דמסמייהו לעולה אקדשינהו, דהוא קרינן קדוש ומשום מכל הקרבנות (שם כ.) (ש"ס):

^[1] א מיי פ"ה מהל' מעה"ק

^[2] ב מיי פ"ט מהל' פסחי"מ